

371

Desembre 2013 • revista mensual
Any 34è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Vocació cooperativa

Les nostres cooperatives: **El Foli Verd, Sccl**

Entrevista: **Teresa Basurte, Presidenta de SCIAS**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Raul Brochero, administrador de finques.

5 / EDITORIAL

Vocació cooperativa

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES CATALUNYA

Una experiència sobre la internacionalització de les cooperatives
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVES

El Foli Verd SCCL, cooperativisme per vocació i per viure amb coherència

Pep Valenzuela

Els socis d'aquesta cooperativa de treball associat dedicada als serveis d'arts gràfiques i impressió de la Vila de Gràcia, han fet de la seva vocació cooperativa i solidària una forma d'entendre la vida.

13 / ENTREVISTA

Teresa Basurte, presidenta de la Fundació Espriu i d'SCIAS
Montse Pallarès

16 / COOPERATIVISME DEL CAMP

Les agrobotigues a Catalunya, venda de proximitat i valor pel territori

Montse Pallarès

Un segell distintiu identifica els punts de venda de les cooperatives agràries, amb la funció d'inxarxar, visualitzar i dotar d'una imatge comuna totes les agrobotigues, i la voluntat de construir un missatge coherent, unificat i emparat pels valors del cooperativisme.

18 / PREMIS FRG 2013 - 1R. PREMI JACINT DUNYÓ

La cooperativa "de la llum" de Camprodon. Única en el sector arreu del país i de l'Estat

J. Víctor Gay

L'article guanyador del XXII Premi Jacint Dunyó d'articles sobre cooperativisme és un homenatge a la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon, que després de gairebé cent anys és un petit miracle en el mercat elèctric català i estatal.

21/ JORNADES SOBRE COOPERATIVISME 2013

Promoure la cultura emprenedora a través del cooperativisme

Mercè Botella i Laura Robert

24/ OPINIÓ

Santos Hernández. Pensem-hi.

Esteve Puigferrat

25 / PENSEM-HI

Santos Hernández

26 / BIBLIOTECA

Donació

Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès Redacció i Administració Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat

Coordinació Agnès Giner. Consell de Redacció Margarida Colomer, Miquel Corna, Enric Dalmau, Núria Esteve, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Ma. Lluïsa Navarro, Jordi París, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. Foto portada: Joan, Cristina i Josep Maria, socis de la cooperativa El Foli Verd © Exlibris Sccl. Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) Dipòsit legal B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a **Raul Brochero Palermo** (Córdoba, Argentina, 1946), Administrador de finques

1

Què li sembla atractiu del cooperativisme?

L'empresa cooperativa és una fórmula molt atractiva, i crec que hauria de ser més potenciada. Afavoreix la sortida de l'atur a molts col·lectius, ja que hi ha una tipologia diversa de cooperatives. El seu cost de constitució és assequible per als socis fundadors, i la participació democràtica és un dels factors principals que cal tenir en compte. Jo, personalment, he conegut el cooperativisme a través de les cooperatives de consum, ja que administro una urbanització de serveis i consumidors als propietaris dels habitatges.

2

Què no el convenç del cooperativisme?

El procés de constitució de segones quines branques és a vegades molt lent i fa que els socis estiguin aturats durant més temps; tot i això, s'acaba complint el desig de crear la cooperativa.

3

En cas de crear una empresa, optaria pel cooperativisme? Per què?

Sí, crearia una empresa cooperativa, ja que és una opció idònia per al moment actual. La confiança entre els socis que formem aquesta cooperativa és el factor més important que cal tenir en compte. És una empresa social i democràtica. Com ja s'ha dit moltes vegades, hi ha una altra economia possible.

Vocació cooperativa

L'empresa protagonista del reportatge de “Les nostres cooperatives” defineix la cooperativa com una identitat, com una manera de fer i de viure, i no només com un lloc de treball, com una feina. I això vol dir que els seus membres tenen **vocació cooperativa**, la qual els fa viure amb coherència amb els seus principis.

Així mateix, testimonis de persones com

la protagonista de l'entrevista palesen que la **vocació cooperativa** es pot fer extensiva àmbits complexos i/o gegantins com el del cooperativisme sanitari.

Una **vocació cooperativa** que el nostre benvolgut Santos Hernández va dedicar a promoure i difondre incansablement fins al moment de la seva partida.

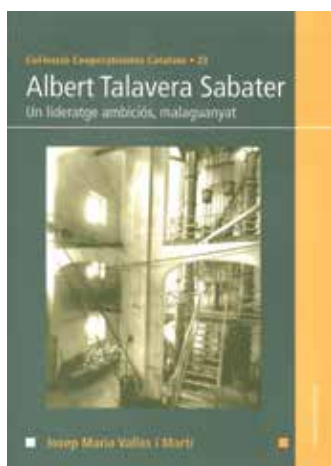
Ja trobem a faltar el teu somriure, Santos! ■

LA COBERTA/

Les tres persones sòcies d'El Foli Verd consideren que la cooperativa no és només un lloc de treball sinó també una identitat de manera de viure.

Foto: Joan, Cristina i Josep Maria, socis de la cooperativa El Foli Verd © Ex-Libris, Sccl.

Presentació de la biografia d'Albert Talavera a Sarra

El dia 7 de desembre, la Fundació Roca i Galès, juntament amb Josep Amill, alcalde de Sarra, i Modest Fontanals, president de la Cooperativa Vinícola de Sarra, van presentar el llibre *Albert Talavera Sabater. Un lideratge ambiciós, malaguanyat*, escrit per Josep Maria Vallès i Martí. L'acte de presentació d'aquesta biografia, que va tenir lloc a la sala d'actes de la Cooperativa Vinícola de Sarra (Conca de Barberà), va anar a càrrec de Valentí Gual i Vilà, professor d'Història moderna a la Universitat de Barcelona. Es tracta del volum número 23 de la col·lecció *Cooperativistes Catalans*, que editen la Fundació Roca i Galès i Cossetània Edicions, de Valls.

Albert Talavera Sabater (Sarra, 1888 - Tarragona, 1970) va estudiar la carrera de dret, però la seva dèria va ser el cooperativisme agrari. El 1913, va fundar a Sarra el Sindicat de Vinyaters i, al costat de Josep M. Rendé, Josep Cabeza i Joan Poblet, es va convertir en un dels puntals a Catalunya de l'obra de divulgació i organització de la pagesia vitivinícola. Va ser successivament conseller, tresorer, secretari i gerent de la Federació Agrícola de la Conca de Barberà. El 1930, va fundar el Sindicat de Pagesos de Catalunya per combatre el trust dels adobs.

Talavera també va desenvolupar una ingent tasca periodística a diversos setmanaris de Montblanc entre els anys 1914 i 1936. I va ser regidor i alcalde de Montblanc per la Lliga Regionalista, fervent seguidor de Cambó i destacat activista catalanista conservador. El 1936, va ocupar durant un breu període de temps la comissaria de la Generalitat a Tarragona: fins a les eleccions del febrer. Després del conflicte bèl·lic, va continuar exercint d'advocat a Tarragona, però sense fer carrera en el règim franquista, pel seu passat catalanista. El gener del 2005, la Fundació Roca i Galès va iniciar la col·lecció *Cooperativistes Catalans* amb la voluntat d'afrontar els reptes següents: esbrinar quines han estat i són les persones que han forjat el cooperativisme català en les seves múltiples varietats al llarg de la història dels segles XIX i XX, percebre com han incidit en l'estructura cooperativa i en el seu àmbit socioeconòmic, i destriar els valors que han impregnat la seva acció comunitària. ■

Joana Gómez, nova directora de la Fundació Seira

La nova directora de la Fundació Seira, l'entitat orientada al foment de la cultura financera de les cooperatives de treball, es va incorporar al seu càrrec a mitjan novembre. Gómez substitueix Miquel Miró al capdavant de la Fundació. La nova directora és llicenciada en Administració i Direcció d'Empreses per la Universitat Autònoma de Barcelona i té una experiència de més de quinze anys en el sector financer. Fins a la seva incorporació a Seira la seva tasca professional l'ha mantinguda lligada a PIMEC i a l'entitat financera UNNIM. Vinculada a la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, la Fundació Privada Seira per a la Innovació i Projecció del Cooperativisme, va ser creada el 2008 amb la finalitat de promoure el cooperativisme de treball. Actualment, la Fundació Seira dedica tots els seus esforços a la creació i l'impuls d'instruments que facilitin l'accés de les cooperatives a capital i serveis financers adaptats a les seves necessitats. La seva tasca permet que les cooperatives de treball disposin d'accés a entitats financeres amb metodologia i productes adaptats per a cobrir les necessitats associades a les diferents fases de creació, creixement i consolidació per les quals passa qualsevol empresa cooperativa. ■

La Cooperativa de Garriguella celebra el 50è aniversari

La Cooperativa Agrícola de Garriguella va celebrar el 50è aniversari amb un seguit d'actes adreçats als socis, però també al públic en general. Els actes commemoratius van incloure una visita teatralitzada, un vermut jazz, una exhibició castellera i geganteria i una audició de sardanes, entre d'altres. Fundada el 1963 per un grup de viticultors de Garriguella, actualment està formada per 63 socis i té una de les més grans extensions de vinya de l'Empordà. En total sumen 224 hectàrees, un 70% de les quals superen els cinquanta anys. La producció se situa en 1,2 milions de quilos de raïm, a partir dels quals s'elaboren uns 800.000 litres de vi anuals.

Encara que la major part de la producció es destina al mercat català, les exportacions han augmentat fins a un 13%, sent els principals mercats els Estats Units i països del nord i l'est d'Europa.

La Cooperativa de Garriguella és un celler innovador, i entre les transformacions que ha sofert hi ha la creació d'una sala subterrània de criança equipada amb barriques i bótes de roure per a la conservació i l'envelliment del vi de forma natural. També ha construït un magatzem que incorpora una central fotovoltaica per a produir part de l'energia elèctrica de manera neta i respectuosa amb el medi ambient.

A més, la cooperativa complementa l'activitat principal amb una agrobotiga, una zona de degustació per a fer-hi activitats didàctiques i enogastro-nòmiques, i la proposta d'activitats d'enoturisme. ■

Abacus obre una franquícia Uppali a Palamós

El 28 de novembre, Abacus va obrir les portes de la seva franquícia a Palamós sota la marca Uppali. Palamós es converteix així en la segona població a acollir el model de franquícies desenvolupat per Abacus Cooperativa. El local, de 150 m² i ubicat al carrer President Macià número 5, oferirà productes de papereria, manualitats, joguines i llibre infantil, quatre línies de negoci complementàries que han mostrat un bon comportament en vendes en els darrers exercicis.

Abacus va posar en funcionament el nou model de negoci en forma de franquícies a finals d'agost quan va obrir la primera franquícia Uppali a Ripollet del Vallès, en un local de 195 m² situat al carrer Nou número 58, al costat del mercat municipal. La seva oferta està pensada per a un públic de 0 a 14 anys a través dels conceptes "crea, imagina i juga".

Abacus ha optat per implementar, de manera paral·lela als seus establiments propis, una nova línia de negoci que li permeti accedir al màxim nombre de persones basant-se en un model de proximitat i en una excel·lent relació qualitat-preu. El format franquícia aposta per la selecció d'Abacus i posa a disposició dels franquiciats l'experiència, el coneixement i la gestió de la cooperativa, que també compartirà amb les franquícies els seus processos de distribució logística. ■

El patronat de la **FUNDACIÓ ROCA I GALÈS** es complau a convidar-vos a l'acte

LLIURAMENT DELS PREMIS FUNDACIÓ ROCA I GALÈS 2013

22è Premi Periodístic Jacint Dunyó, d'articles sobre cooperativisme
17è Premi Albert Pérez-Bastardas, d'articles sobre medi ambient i educació ambiental
6è Premi Benet Vigo, d'articles sobre benestar social

Dijous 19 de desembre de 2013
A dos quarts de vuit del vespre
Sala d'actes de la Fundació Roca i Galès (c. Aragó, 281, 2n 2a - Barcelona)

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Tel. 932 154 870
www.rocagales.cat
facebook.com/fundacio.rocagales.5

Adéu a Santos Hernández

El dia 5 de novembre va morir de forma sobtada Santos Hernández Benavente, nascut a Madrid el 1936, col·laborador de la revista *Cooperació Catalana* i autor de la secció fixa “Pensem-hi” des de l’any 1994. Professor mercantil de formació, va treballar gairebé tota la vida dins l’àmbit de l’organització d’empreses, sovint en el món cooperatiu. Va ser patró de la Fundació Roca i Galès des del juliol del 1997 fins al desembre del 2010, i membre del Consell de redacció de la revista *Cooperació Catalana*. Des de l’any 2005 fins a l’actualitat ha estat membre del Consell Assessor de la col·lecció *Cooperativistes Catalans*, editada per la Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions.

Autor dels llibres sobre cooperativisme *Macrooperatives i cooperativisme sanitari* (Barcelona, 1990), *Parlem de cooperatives* (Barcelona, 1998), *Fem cooperatives* (Barcelona, 2003), i *Josep Espriu i Castelló. La vocació de la medicina cooperativa* (Barcelona-Valls, 2012), també va escriure nombrosos articles per a la revista *Compartir*, de la Fundació Espriu, i per a la revista de *Federació Farmacèutica*, en la qual va tenir la secció fixa “Amb els ulls de bat a bat”. També va impartir conferències

i cursos sobre diversos temes, sobretot relacionats amb el cooperativisme. I va participar de manera destacada, a la Universitat Catalana d’Estiu de Prada de Conflent, en les Jornades sobre Cooperativisme, que va coordinar en nombroses edicions.

Malgrat no militar a cap partit polític, va estar profundament compromès en la clandestinitat antifranquista amb l’Assemblea de Catalunya. Ha format part de l’Assemblea Nacional Catalana (ANC) des de la seva constitució i va col·laborar en la creació de la seva Sectorial d’Economia Social.

Aquest any 2013, també ha col·laborat amb la celebració de l’Any Espriu (1913-2013) fent conferències i lectures dramatitzades tant de textos del poeta com propis, i col·laborant en la divulgació de l’obra del poeta, que admirava i estimava, i n’era un gran i entusiasta coneixedor.

*Quan el vent em parla en la solitud
dels meus morts que riuen d’estar sempre junts,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.*

Salvador Espriu, 1980 ■

Seguint el desig que Santos Hernández va expressar al poema que publiquem a la secció “Pensem-hi”, hi ha prevista una trobada per prendre una copa de vi cooperatiu el dimarts 14 de gener del 2014 a dos quarts de vuit del vespre a l’espai teatral La Perla 29 (Biblioteca Nacional de Catalunya, c. Hospital, 56, Barcelona). Confirmeu-nos, si us plau, la vostra assistència al 932 154 870 o a cc@rocagales.cat.

Una experiència sobre la internacionalització de les cooperatives

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Com és sabut, la Confederació de Cooperatives de Catalunya i la Direcció General d'Economia Social i Cooperatives i Treball Autònom organitzem mensualment sessions de debat sobre diversos àmbits de l'economia social en general i de les cooperatives en particular. El passat debat se centrà en la internacionalització de les empreses de l'economia social i hi intervingueren, d'una banda, Ramon Camí, gerent d'Iniciació i Talent Internacional d'ACCiÓ, i de l'altra, Pere Ferré, director general de la Cooperativa Agrícola de la Selva del Camp (COSELVA). Primer de tot, Ramon Camí va exposar l'activitat exportadora de Catalunya, així com les eines i recursos que des d'ACCiÓ es posen a l'abast de les petites i mitjanes empreses. Segons Camí, emprendre l'exercici d'internacionalització (contrastar amb potencials clients estrangers, observar dinàmiques externes, etc.), encara que aquest no acabi prosperant, fa que l'empresa sigui més competitiva, ja que aquesta experiència pot aportar millores al model de negoci i a la productivitat actual. Això no obstant, el fet d'incorporar activitat exportadora ens permet diversificar el risc i, en el context en què vivim, ens pot permetre fer perdurar l'activitat econòmica. Camí va remarcar, també, que per iniciar-se en la internacionalització hi han dos factors importants que l'empresa ha de tenir en compte: diferenciació (en el producte, en el servei, en l'organització, en la distribució, etc.), i la disponibilitat pressupostària que li permeti desenvolupar la internacionalització. Altrament, Pere Ferré exposà l'experiència de la cooperativa COSELVA, fundada l'any 1900, com a pràctica significativa en l'àmbit de la internacionalització en les cooperatives. Ferré va detallar la trajectòria de la cooperativa i com aquesta ha acabat exportant més del 80% de la producció. Ferré va subratllar que la cooperativa no pretén convertir-se en una multinacional,

sinó que la seva funció és millorar les condicions de vida dels socis i per això ha calgut introduir millores orientades als socis productors que integren la cooperativa, per tal de preservar, també, l'arrelament territorial, tant de les persones com dels productes autòctons.

Per a COSELVA (cooperativa amb 1.340 socis, 80 treballadors i més de 25 milions d'euros de facturació) el fet de ser cooperativa, per a emprendre la tasca exportadora, no els representa cap diferència amb altres models empresarials.

L'experiència d'internacionalització de COSELVA es basa primordialment a conèixer les necessitats dels clients potencials, tant empreses com consumidors finals. Aquesta minuciosa tasca ha possibilitat que els productes de COSELVA es puguin trobar a quatre continents i que alguns productes, com ara l'oli, que ha obtingut prestigiosos premis, es trobi a les principals botigues gourmet d'aquests continents. Ferré exposà que en el sector primari, on és el mercat qui estipula els preus dels productes, cal cercar la competitivitat en altres aspectes del procés productiu, com ara millorar l'eficiència i la competitivitat dels productors incorporant millores en la producció, l'empelt o la mecanització del cultiu, entre d'altres.

Amb això, afirmem que la internacionalització ha de ser una estratègia pensada i planificada, la qual s'ha de dotar de recursos i un pla a llarg termini. A més, el producte o servei exportable ha de tenir una diferenciació en algun o alguns aspectes empresarials, a més de saber escoltar la clientela, saber on volem anar i saber-nos adaptar als canvis per evolucionar.

Aquest debat ens ha servit per oferir una perspectiva del marc desenvolupat per ACCiÓ per donar suport a les empreses en el camí cap a la internacionalització i ens ha proporcionat, també, una experiència d'èxit en aquest

camí, la qual ens mostra com la cooperativa ha anat innovant de la mà de les empreses clientes i com, en ampliar la perspectiva del mercat, les possibilitats d'innovació augmenten de manera exponencial i permeten a l'empresa ser capdavantera; però, sobretot, el procés permet a la cooperativa oferir un millor servei als socis, treballar en la consolidació dels llocs de treball de les explotacions agràries i donar un servei al territori, tot arrelant la riquesa al poble i basant-la en un model de desenvolupament de productes i serveis per als clients. Aquest model comença en el treball de qualitat al camp i es renova permanentment a través d'una mateixa premissa: la qualitat.

Des de la Confederació de Cooperatives de Catalunya, insistim una vegada més en la importància de la internacionalització com l'eina que ens ha d'ajudar a desenvolupar l'economia de Catalunya, per ser més oberta al món, i com un mecanisme de protecció davant els diferents ritmes i cicles econòmics, de tal manera que la competència en diferents mercats esdevingui un model de coneixement que ens permeti descobrir els punts febles dels nostres productes i serveis amb prou antelació per a poder reaccionar i adaptar-nos als canvis. Amb les dades macroeconòmiques que tenim, i les que tindrem en els propers anys, veiem clarament que la internacionalització esdevé una mena d'obligació per a totes les empreses; a més, observem que, per a desenvolupar la internacionalització, hi han possibilitats interessants, com ara la d'agrupar-se amb altres empreses, inclús amb aquelles que en el nostre mercat són competidores, amb la finalitat de cooperar. Per tant, les cooperatives han d'observar com es venen els seus productes i serveis al món i, si avui no tenen prou forces per a desenvolupar la internacionalització, han d'integrar aquest objectiu en els seus plans de gestió i estratègics perquè aviat sigui possible. ■

El Foli Verd, SCCL, cooperativisme per vocació i per a viure amb coherència

Pep Valenzuela
Ex-Libris, Sccl

Resistir és el que exigeix el moment actual. Així ho creuen els tres socis d'El Foli Verd, que fa més de dues dècades que fan cooperativisme actiu, viscut a fons, solidàriament amb els de casa i internacionalment. "Hem passat calamitats, però hem passat també molts anys de bonança. Si des del començament haguéssim tingut algú que hagués estructurat això millor, hauria sigut la bomba, però aquest algú no el teníem. Però, bé: tampoc no passa res. Ara potser estaríem tancats, ¿saps?; que això també passa: «Ho hem fotut tan bé, hem crescut tant, que ara no podem resistir-ho.»"

Al costat de casa teva, al carrer on vas a comprar el pa, o al que has d'agafar de camí cap al metro o el bus, tranquil, amb poc trànsit i poc moviment; al darrere de la porta de vidre del que sembla una oficina o taller com n'hi han desenes en aquest cèntric barri de Barcelona o d'altres tantes, on no sembla que passi res important (mai no t'ha cridat prou l'atenció) poden estar fent-se coses importants. I en aquest cas es fan... Per exemple, els cartells del famós i màgic Circ du Soleil, els de les gires de Manolo García i Quimi Portet, abans també de El Último de la Fila, entre molts altres artistes, o llibres solidaris per a Nicaragua i fullets i adhesius de solidaritat amb els combois solidaris amb Bòsnia o la vaga de treballadors d'empreses en lluita.

Des del 1987, al número 37 del carrer Llibertat del barri de Gràcia treballa la cooperativa El Foli Verd, de serveis d'arts gràfiques i impressió. Una empresa amb vocació de cooperativa i solidaritat, de fet, una forma d'entendre la vida.

En Josep Maria és un home de poques paraules i poc amic de vantar-se de la feina feta, tot i haver sigut una experiència important. Va deixar l'empresa paperera en la qual feia de comercial per incorpo-

Josep Maria i Cristina
al El Foli Verd.

rar-se a la cooperativa que acabava de néixer. Quedava enrere un temps de treballar per a les revistes *El Viejo Topo*, *Transición* i *Quimera*. Els editors d'aquestes revistes van ser dels primers que van publicar còmics amb un format de quiosc.

"Vaig vindre a parar aquí a través d'una amiga de dins del moviment anarquista", afirma. Aquesta li va dir que un grup d'extreballadors de l'editorial Bruguera havien muntat una impremta a Gràcia. "Vam contactar amb ells, i aquí estic, des del 1987."

En l'origen, un pas més enrere, hi havia l'Arts Gràfiques de la Vila de Gràcia, un taller ocupacional per a joves amb discapacitats promogut per la Fundació Pere Mitjans. Els monitors havien desaparegut i havien deixat el taller i els nanos penjats, i endeutats amb les papereres. Cinc extreballadors de Bruguera, que comptaven amb l'assessorament d'en David Santacana i el Col·lectiu Ronda, es posaren d'acord amb tres dels joves del taller, "gent amb ganes de fer cooperativisme", i

muntaren la impremta, que durant un quant temps encara va mig funcionar com a taller ocupacional. Van constituir la cooperativa el mes de juny del 1987. En Josep Maria s'hi va incorporar cap al setembre, amb la seva cartera de clients, i va donar una bona empenta al projecte. "Sóc el qui té la feina, diguéssim", i és que portava una bona cartera de clients i relacions amb les distribuïdores de paper. Un any més tard, va esdevenir soci de la cooperativa. Com la resta de companys, afirma en Josep Maria, "m'agradava el projecte, tenia ganes de ficar-me en aquest món i no m'hi vaig pensar dos cops". La cooperativa havia nascut amb vuit socis: els cinc extreballadors de Bruguera i els tres joves del taller ocupacional. Amb aquesta actitud, des del principi El Foli Verd es va incorporar a la Federació Autònoma de Cooperatives Catalanes de Treball Associat (FACCTA). "Érem «l'aneguet lleig» en aquest món", afirma en Josep Maria, "però estàvem allà perquè sempre hem anat molt de la mà de

Taller de El Foli Verd a Gràcia.

Josep M. Gasém mostrant l'arxiu.

tot aquest grup de gent de Bruguera amb el Paco Hernández i amb el col·lectiu Ronda.”

Avui, del grup inicial només queda en Joan de Bruguera; i en Josep Maria i la Cristina completen el grup de tres socis. A més, hi ha contractat un treballador assalariat. És aquest un moment interessant per a fer una mirada enrere i una reflexió sobre l'experiència.

No ha faltat mai feina, però la crisi...

Durant aquests vint-i-sis anys, pràcticament no els ha faltat la feina, tot i que fins a l'entrada d'en Josep Maria feien poca cosa; perquè hi havia molt poca maquinària i, com hem dit, tenien problemes amb els distribuïdors que no els servien paper, només pagant al comptat. Llavors va aparèixer una feina que va marcar la vida d'El Foli Verd, amb la sala de festes Zeleste. Molta feina. Tota la impressió gràfica de les activitats de la sala: cartells, entrades, fulls de mà, postals... Això, a més, els va donar un nom en aquest món fins al punt que van arribar a ser la impremta que més cartells feia a Barcelona, segons assegura en Josep Maria.

D'altra banda, han tirat cartells de grups com ara El Último de la Fila: per a les tres últimes gires amb aquest nom; però després també han fet, fins avui, tot el material per a les gires dels exmembres d'aquest grup: Manolo García i Quimi Portet. I milers de cartells, assegura en Josep Maria ufanós, “milers de

cartells de tantíssims grups”.

Al començament, hi havia una màquina “pràcticament ciclostil i una altra una mica més gran, però amb capacitat de producció zero”, explica. “Pensa que això era un taller per a xavals amb disminució on no s'havia de fer cap tipus de producció.” De seguida les van canviar per màquines amb capacitat productiva, com ara la Heidelberg, la Rolland o la Minerva, i també la guillotina. Es van haver de fer obres al local.

Tot això, és clar, amb crèdits amb la banca comercial. “És clar, no n'hi havia cap altra; al banc, tot a base d'aval personal dels socis i famílies; tots vam avalar, per comprar la màquina més gran”, afegeix. “Ho vam fer amb el tipus de contracte dit de renting, que et fa el manteniment.” Després, per sort, ja va ser possible demanar al Coop57, grup del qual, per cert, El Foli Verd és part fundadora.

I això, fins a l'any 2010 sense problemes. El 2008, encara eren set socis, si bé de seguida se'n van jubilar dos, que no van ser substituïts. “Des del 2010, la feina no aixeca el cap. Teníem bastant feina d'institucions, que ara s'ha reduït moltíssim”. Ara, garanteix en Josep Maria, “no demanem ni pretenem fer cap ERO ni res, de moment... Ens ho han proposat, però no. Jo no em gasto l'atur.”

Així, com que és una persona de poques paraules, aquestes som moltes clares i sinceres: “Com tirarem endavant? No ho sé.” Creuen que per poc que remuntés la feina,

“La cooperativa no pot ser un lloc de treball només: hi ha d'haver una identitat de manera de viure”.

donada la situació actual de personal i costos, “ja ens en sortiríem, però hauria de remuntar una mica més”. Ara, afirma, “ens plantegem resistir; el moment actual només demana que resistim, sí”. Això permetria pensar a donar continuïtat al projecte amb gent jove, “però ara no veiem que sigui el moment”. Caldrà esperar una època de millors condicions: “No pots fer-ho ara i dir-li a un nano que s'estigui aquí treballant per quatre xavos al mes.”

Cooperativisme per vocació i convicció

Fent una mica de balanç, en Josep Maria recorda que en el passat, “tot i treballar molt, el que passava és que la feina no s'ordenava, no hi havia algú que posés una mica d'ordre, especialment en la comptabilitat i la tresoreria; en definitiva, podríem dir-ne manca de professionalitat, que et portava altres problemes afegits”. No hi ha penediment, però, en aquesta refle-

Joan Rosell.

Cristina Beltri.

xió. “La cooperativa va néixer amb treballadors, i continuem sent-ho”, afirma amb orgull. “I això s’ha de continuar, és clar que sí.”

Com hem dit, El Foli Verd va entrar a fons en el cooperativisme des del principi i es va associar a la FACCTA. A través d’aquesta va participar en intercanvis de producció i experiències entre les diferents cooperatives, i a la constitució del Coop57, així com a la de la fundació Aqueni. “En tot això nosaltres participem des que vam començar a funcionar com a cooperativa”, subratlla en Josep Maria.

D’Aqueni, cooperativa de segon grau, recorda que “funcionava tot amb treball voluntari; ens reuníem en sales que ens deixaven”. Però “va arribar un moment que no tenia sortida, no tirava, hi havia moltes cooperatives, però cada vegada menys participació”. Creu que el fet de ser cooperatives de rams molt diversos dificultava la comunicació i demanava “hores de treball extra”, quan el que a la gent de les cooperatives, comenta, “justament el que ens falta és això: temps”. De totes maneres, avui continuen participant en totes les

iniciatives i accions del món cooperatiu que poden, com ara la Fira d’Economia Solidària.

Solidaritat internacional i a casa

D’altra banda, en Josep Maria recorda amb molt d’entusiasme el treball fet de forma solidària i gratuïta, des de l’inici també, per a tota una sèrie de projectes, com ara combois a Bòsnia, llibres i publicacions per a Nicaragua, material de suport a comitès d’empreses en lluita, com ara Condiesel o Simon, amb publicacions, adhesius, etc. “Sempre hem participat ajudant a qui hem pogut; qui ens ha buscat, ens ha trobat”, sentència, i afegeix: “Si algú ha vingut aquí a dir-nos: «No tenim calés però necessitem això», nosaltres ho hem fet.” Recorda, per exemple, les publicacions per a Nicaragua: “Parlo de quan teníem les dues màquines petites; si fos ara, amb la maquinària que tenim, hauria sigut un festival”.

En definitiva, una vida viscuda amb intensitat. “Per a mi ha sigut fantàstic: durant vint-i-sis anys he fet el que volia fer. Volia treballar amb gent com jo. I tirar endavant no ha sigut fàcil: s’han fet feines amb molta dificultat, ens hem passat setmanes senceres

tancats a dins; hi ha qui ha estat a punt de separar-se”. Però, bé, “ha sigut una experiència molt enriquidora: veure que amb la força de voluntat de la gent es pot fer tot!”

A la llum d’aquesta experiència, en Josep Maria creu que actualment, en el món del cooperativisme, “falta una mica d’allò que és l’ànima del moviment”. Considera que “massa cooperatives estan muntades com a lloc de treball, sense més”; que “la cooperativa no pot ser un lloc de treball només: hi han d’haver unions més fortes que allò que és el treball i la qüestió salarial. Hi ha d’haver una identitat de manera de viure”.

A manera de conclusió, afirma que “tot el que hem comentat no és la història, que la història jo no puc escriure-la sol, però més o menys està ben explicat. Hem passat calamitats, però hem passat també molts anys de bonança. Si des del començament haguéssim tingut algú que hagués estructurat això millor, hauria sigut la bomba, però aquest algú no el teníem. Però, bé: tampoc no passa res. Ara potser estaríem tancats, ¿saps?; que això també passa: «Ho hem fotut tan bé, hem crescut tant, que ara no podem resistir-ho.»” ■

Teresa Basurte, presidenta de la Fundació Espriu i d'SCIAS:

“La nostra bandera és la qualitat assistencial i la cogestió del sistema entre metges i usuaris”

Montse Pallarès
Ex-libris, SCCL

Teresa Basurte és la presidenta de la Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries (SCIAS), una empresa que ha promogut la creació de l'Hospital de Barcelona (que es va inaugurar l'any 1989) i que el gestiona i que com a objectiu proporcionar els seus socis tot el que els cal per tenir una assistència sanitària de qualitat i satisfactòria.

La Teresa ocupa la presidència de la cooperativa des de l'any 2007, després d'haver passat pel Comitè de Recursos i d'haver estat membre del Consell Rector de la cooperativa. En l'actualitat, està en el seu segon mandat i és la primera dona que ocupa aquest càrrec en els tots els anys de funcionament de la cooperativa.

Algunes dades avalen l'eficàcia del funcionament de la cooperativa SCIAS. Durant l'any 2012, es van atendre 143.753 casos, que podem desglossar de la manera següent: 30.205 casos atesos a l'hospital (entre casos ambulatoris i hospitalitzacions), 46.261 urgències i 67.286 casos atesos dins del Servei d'Urgències Domiciliàries (SUD).

La Teresa també és la presidenta de la Fundació Espriu —després d'haver-ne estat patrona—; en aquest cas, és la primera dona que ocupa aquest càrrec. La Fundació és una entitat que representa i divulga el cooperativisme sanitari i està integrada a la International Health Cooperative Organisation (IHCO).

Com comença la teva experiència amb SCIAS?

“Els metges que són accionistes de l'asseguradora a través de la seva cooperativa, no cobren en funció dels rendiments de les accions de l'empresa, sinó en funció dels del treball. I això és molt important.”

Teresa Basurte és
ahora presidenta de la
cooperativa SCIAS i de
la Fundació Espriu.

Em vaig assegurar a Assistència Sanitària Col·legial l'any 1961, quan em vaig casar (aleshores la cooperativa encara no existia). Quan es va fundar SCIAS, anys després, als antics assegurats se'ns va donar l'opció d'entrar a formar part de la cooperativa i el meu marit i jo ens en vam fer socis.

Aleshores també es van començar a fer unes conferències informatives. Fins a aquell moment nosaltres havíem estat assegurats, però no coneixíem res més del projecte del doctor Espriu i, en el moment de crear-se la cooperativa d'usuaris jo vaig voler saber de què tractava tot allò, i per una inquietud personal vaig acudir a les diferents reunions que s'estaven duent a terme. Va arribar un moment que aquelles reunions informatives periòdiques, amb una persona que informava sobre les línies mestres del projecte i del sistema de la cooperativa, van cristal·litzar en grups més consolidats, que es van acabar dient equips cooperatius (avui dia, els grups cooperatius, que encara existeixen).

I, des d'aquelles primeres reunions, com vas entrar a formar part del Consell Rector?

Els equips cooperatius, com t'he

dit, es van formar per sectors territorials (per barris o zones), i al meu barri, a les Corts, també se'n va crear un. Jo em vaig implicar en el grup de les Corts i es va acabar constituint un grup format per gent interessada, inquieta, amb ganes de conèixer la cooperativa. La veritat és que d'aquest grup ha sortit molta gent que després ha acabat al Consell Rector. En aquell moment era president del nostre grup cooperatiu un dels que després seria president de la casa, el senyor Josep Maria Reygosa, que també vivia a les Corts.

La cooperativa té diferents òrgans polítics, però tots formen part de l'engranatge de l'entitat. Aleshores, jo vaig entrar a formar part d'un comitè que se'n deia Comitè de Recursos. M'hi vaig presentar i vaig sortir elegida. El mandat en aquest comitè és de dos anys, amb la possibilitat d'una reelecció; així, la meua vinculació va ser de quatre anys. Després d'això, va sortir l'oportunitat de presentar-se al Consell Rector, i m'hi vaig presentar, junt amb altra gent, i vaig sortir elegida. Vaig entrar al Consell Rector, i, després de dos anys de ser consellera, el president d'aleshores, que, precisament, era en Reygosa, va acabar el seu mandat, i el vaig substituir

La cooperativa d'usuaris SCIAS és la propietària de l'Hospital de Barcelona.

jo. Aquest és el meu segon mandat. Els elegits a la presidència ho són per una durada de cinc anys i poden ser reelegits dues vegades més. Ara em trobo en el quart any del meu segon mandat (en el primer no vaig ser-hi els cinc anys que teòricament em pertocaven perquè vaig suplir en Reygosa i vaig estar tres anys de presidenta). Me'n falta un per a acabar.

Quina era i quina és la funció de la cooperativa SCIAS?

El doctor Josep Espriu tenia la inquietud de buscar un sistema que gestionés la salut de manera directa entre el metge i l'usuari. La seva idea era o bé trobar o bé construir una sanitat des de l'economia social. Al principi, va provar els igualitaris, però aviat es va adonar que era en el cooperativisme on podria desenvolupar la seva idea, perquè la resta d'opcions no satisfien les seves expectatives. És aleshores quan va decidir formar una cooperativa de metges. En un primer moment, el doctor Espriu volia que fos la cooperativa de metges la que fes les assegurances, però això no podia ser. La llei era i és molt clara en aquest sentit. La llei diu que les assegurances les ha de fer una societat anònima. La solució que troba és fer, efectivament, una societat anònima (Assistència Sanitària), però la gràcia està que les accions d'aquesta pertanyen a la cooperativa de metges, que és Autogestió Sanitària. Un cop constituïda la cooperativa de metges, cal l'altre interlocutor, que són els usuaris. És també amb la idea d'englobar els usuaris i donar-los veu i vot que es constitueix la cooperativa d'usuaris SCIAS, que, també, és la propietària d'aquest hospital [l'Hospital de Barcelona], o sigui, que aquest hospital és propietat dels usuaris. Per tant, tenim les dues cooperatives, la de metges i la d'usuaris. Per tal que les relacions siguin directes, es fan reunions setmanals entre els representants de la cooperativa de metges (Autogestió Sanitària) i els representants de la coope-

Teresa Basurte és
sòcia de SCIAS des de
la seva fundació, l'any
1974.

“Estic molt més tranquil·la assegurada en un lloc en què els que decideixen què cal fer amb la meua salut són els metges, i no els administradors del capital.”

rativa d'usuaris (SCIAS), i fem el que en diem “comissió de grup”. Aquest espai no té personalitat jurídica, però és un lloc de trobada i, en realitat, aquí és on es decideixen les línies principals de funcionament.

SCIAS té la funció de gestionar les instal·lacions sanitàries i de fer d'interlocutora amb la cooperativa de metges. Quan es va crear SCIAS, el doctor Espriu va veure clar que calia que les dues cooperatives estiguessin vinculades. Per aquest motiu, Assistència Sanitària va assegurar les persones que prèviament eren sòcies d'SCIAS. Això, però, no vol dir que en l'actualitat tothom estigui associat a SCIAS, ja que els antics assegurats que no han volgut fer-se'n socis continuen formant part de l'asseguradora. La nostra bandera és la qualitat assistencial i la cogestió del sistema entre metges i usuaris.

En el context actual de crisi econòmica i de recessió, quina és la situació de la cooperativa?

La crisi econòmica afecta a tothom. Hi ha gent que ha hagut de deixar-nos perquè no podia seguir pagant i també hi ha gent, menys, que s'ha fet sòcia de nou. El nostre grup té uns eixos fonamentals, és un grup sense ànim de lucre; és a dir, que els metges que són accionistes de l'asseguradora a través de la seva cooperativa, no cobren en funció dels rendiments de les accions de l'empresa, sinó en funció dels del treball. I això és molt important. Nosaltres, SCIAS, per la nostra banda, el que hem fet és ajustar preus, sense abaixar qualitat, sinó racionalitzant al màxim els recursos i els serveis. Però fora d'això no podem fer-hi res més.

En el context actual, de desmantellament premeditat de la sanitat pública, quin pot ser el paper del cooperativisme sanitari? Creus que els convenis que es fan entre la sanitat pública i les entitats privades millorarien si aquestes darreres fossin cooperativa?

Jo crec, i ara parlo des del punt de vista personal, que en aquest tema hi ha molta demagògia. Una cosa és que la sanitat sigui pública en el sentit que el finançament sigui públic i una altra cosa és qui dóna el servei. El meu punt de vista és que si la sanitat pública i la sanitat privada treballessin coordinament seria millor per a tothom. I parlo de les cooperatives, que és el que jo conec. Però també és cert que nosaltres no volem perdre el nostre esperit cooperatiu. Nosaltres tenim els valors del cooperativisme i busquem la qualitat, i no el rendiment. Som una entitat sense ànim de lucre, que ofereix un pagament digne als metges, i això també s'ha de tenir en compte.

Diries, doncs, que hi ha molta diferència entre les mútues privades i les cooperatives que es dediquen a la sanitat, o el cooperativisme sanitari?

D'entrada, et diré que la paraula “mútua” no m'agrada perquè és una paraula que fa referència a un altre sistema. M'agrada parlar, en tot cas, d'asseguradores privades: ho trobo més adient.

Les asseguradores privades són propietat d'una empresa que té, com tota entitat privada, el seu dret legítim a l'afany de lucre. Per tant, jo només dic que, en un moment determinat, estic molt més tranquil·la assegurada en un lloc en què els que decideixen què cal fer amb la meua salut són els metges, i no els administradors del capital. Perquè aquí el capital és una eina, no pas una finalitat. ■

Les agrobotigues a Catalunya, venda de proximitat i valor per al territori

Montse Pallarès
Ex-libris, SCCL

L'evolució del cooperativisme de consum a Catalunya els darrers anys ha comportat l'aparició d'una nova mentalitat, d'un nou tipus de consumidor que valora el que compra, com ho compra i a qui ho compra. L'auge de les cooperatives de consum, que s'expandeixen per les nostres ciutats, barris i pobles, està en sintonia amb el sorgiment d'un nou discurs amb valors ecològics, vinculats al territori i a la justícia social. En el context actual de crisi econòmica brutal i de desmantellament de l'estat del benestar, sembla que els consumidors comencen a prendre consciència que una de les poques eines de les quals disposen per a incidir en la societat en què viuen —més potent que manifestar-se, més efectiva que anar a votar i infinitament més eficaç que seguir els consells de la publicitat— és comprar amb coneixement de causa i en conseqüència.

Així, els consumidors deixen de ser mers compradors per esdevenir "ciutadans que compren" de manera coherent. En aquest nou marc de referència, les cooperatives agràries, fins no fa gaire allunyades del gros dels consumidors —ja sigui geogràficament o de manera metafòrica— a través de supermercats i grans superfícies, tenen un paper fonamental en la construcció del nou imaginari.

Sense ser cooperatives de consum en un sentit estricte, les agrobotigues són una realitat en creixement a casa nostra des de fa dues dècades, quan, l'any 1993, es va establir la primera agrobotiga a la Vall d'en Bas. El camí recorregut des d'aleshores fins avui ens parla de 139 cooperatives amb punt de venda i 173 punts de venda, distribuïts en 159 municipis, amb una facturació anual aproximada de 45 milions d'euros i amb una mitjana d'1,5 treballadors per punt de venda (dades de l'any 2011).

FCAC

L'origen de les agrobotigues es troba en la voluntat de les cooperatives agràries de crear punts de venda per a la comercialització minorista dels seus productes. Són, d'una banda, un instrument per a portar els productes al destinatari final (el consumidor), i de l'altra, un aparador: un espai on les cooperatives es poden mostrar de manera atractiva i posar en relleu la seva activitat. L'objectiu principal de l'agrobotiga és oferir un espai de venda proper als clients en el qual aquests puguin adquirir productes de la cooperativa, de qualitat i a un preu just. Tot i que no hi ha cap regulació específica sobre les agrobotigues, aquestes es relacionen d'una manera bastant clara amb les cooperatives. Segons la definició que es fa servir més àmpliament, les agrobotigues són punts de venda de les cooperatives agràries.

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya dóna suport a les agrobotigues cooperatives. En aquest sentit, s'han fet trobades i

s'han editat diversos materials, entre els quals destaquen les jornades i els actes vinculats a la campanya "ImpliCA'T: consumeix productes de la nostra terra" i accions de formació específiques per a persones que atenen el públic als punts de venda de les cooperatives agràries. Amb l'objectiu de potenciar la identitat dels punts de venda de les cooperatives per diferenciar-los i destacar-los per sobre d'altres establiments que poden fer servir el mateix nom però que no pertanyen a cooperatives, la Federació ha creat un segell específic que té la funció d'enxarxar, visualitzar i dotar d'una imatge comuna totes les agrobotigues del país, amb la voluntat de construir un missatge coherent, unificat i emparat amb els valors del cooperativisme. Aquest distintiu té l'objectiu de distingir les agrobotigues de la resta de comerços semblants. D'una banda, està adreçat a les agrobotigues de cooperatives federades amb un volum de facturació superior al 50% procedent de

Agrobotiga de la
Cooperativa Vall d'en
Bas, a Puigpardines.

producte propi, productes d'altres cooperatives catalanes i productes artesans del territori; i de l'altra, el distintiu s'adreça als punts de venda de les cooperatives federades que, tot i no complir els requisits anteriors, tenen un espai dins la botiga en el qual es comercialitzen els productes esmentats.

En l'actualitat, les agrobotigues se centren en la venda de productes locals i sostenibles. Potencien els valors del cooperativisme i posen èmfasi en la confiança en el productor, la transparència i el tracte proper al client, uns factors que afavoreixen el bon posicionament davant del mercat. A més, l'agrobotiga implica els consumidors d'una manera més directa, els fa partícips de la seva activitat i genera una experiència de venda més pròxima, que se situa més amunt en l'escala de valors dels consumidors. A les agrobotigues, els consumidors hi solen trobar un valor afegit al simple fet d'adquirir un producte que necessiten. Així, a Catalunya es poden trobar agrobotigues que practiquen

l'enoturisme, o que potencien el turisme responsable, o que ofereixen activitats culturals i vinculades al coneixement del territori, etc.

Pel que fa al consumidor, el fet d'arribar-se a l'agrobotiga el fa viure el territori, els valors mediambientals i una experiència de compra singular. D'un temps ençà, el consumidor va evolucionant: ara ens trobem amb consumidors-compradors més responsables que compren per necessitat, que busquen un tracte humà i proper i que volen trobar productes de qualitat a un preu adequat. A l'agrobotiga, els consumidors hi troben un producte cooperatiu que respon a les expectatives de qualitat, consum responsable, proximitat al territori i respecte pel medi. D'altra banda, el marge comercial dels productes que s'ofereixen a l'agrobotiga també pot ser millor, tant per a la cooperativa com per als consumidors, ja que no hi han intermediaris.

Per tots aquests motius, el model s'està consolidant. I, tot i el context actual de crisi i recessió, la previsió

Agrobotiga de la
Cooperativa Agrària
la Baixa Tordera.

és que les agrobotigues creixin de manera moderada. Per a ajudar a conèixer una mica més les claus d'aquest èxit, hem considerat convenient esmentar uns quants exemples basats en els criteris d'originalitat i excel·lència o, simplement, les agrobotigues que ens han semblat curioses per algun motiu determinat. Tot seguit les presentem.

Cooperativa Plana de Vic

La cooperativa Plana de Vic (amb dues agrobotigues a Barcelona, una a l'Ametlla del Vallès i una altra —la seu central— a Vic) es va introduir al món de la distribució alimentària l'any 2005, amb l'objectiu de comercialitzar els productes procedents de les explotacions ramaderes dels seus socis. La comercialització sense intermediaris (amb preus més justos per a productors i consumidors) i la garantia en el control de la carn que segueix la traçabilitat des de l'origen.

Cooperativa de Falset-Marçà

La cooperativa de Falset-Marçà té tres agrobotigues (una a Marçà, una altra a Falset i la tercera en línia). La botiga en línia ofereix als consumidors la possibilitat de comprar els vins de qualitat de la cooperativa, així com olis de producció pròpia. A més, cal destacar que enguany el crític Robert Parker ha donat una puntuació de 90 punts sobre 100 al vi de la cooperativa Ètim Garnatxa del 2008.

Cooperativa Verntallat

La cooperativa Verntallat va ser pionera a casa nostra en l'establiment d'agrobotigues. En l'actualitat, té quatre establiments (dos a Olot, un a Puigpardines i un altre a Sant Feliu de Pallerols) a més d'un restaurant. Entre els seus productes (embotits, formatges, mels, etc.), destaca l'elaboració de torrons artesanals el cent per cent cooperatiu. ■

La cooperativa “de la llum” de Camprodon

Única en el sector arreu del país i de l'Estat

J. Víctor Gay

L'aiguavés del Ter és poblat per una gent que ha sabut, sap i sabrà treure profit de les seves aigües.

Joaquim Camps i Arboix
(El Ter. Barcelona: Destino, 1973)

Camprodon es dibuixa entre dos rius que li donen una estructura molt particular i que són elements bàsics en la seva formació i evolució. L'un és el Ter, un del rius més catalans. Neix, corre i desemboca al Principat, després de visitar cent trenta poblacions. L'altre és el Ritort, el primer afluent del Ter. L'un i l'altre arriben amb estrepitosa empenta, fruit del pendent que tenen els seus llits respectius. El Ter, que neix a Ulldeter, a 2.235 metres d'altitud, quan fa cap a Camprodon ja n'ha baixat més de 1.400. El Ritort fa un recorregut més breu. Des del Costabona, també arriba després d'un desnivell superior als mil metres. Ambdós rius es presenten a la vila amb una força torrencial, que ofereix moltes possibilitats d'aprofitament per a usos productius. És a dir, que constitueixen una excel·lent base econòmica.

Gairebé cent vint anys de producció elèctrica a Camprodon

L'aplicació industrial de l'aigua dels rius de Camprodon començà directament amb els molins fariners i els molins drapers, aquests, altrament dits nocs o batans. També hi havia la farga de les Rocasses —un nom que cal retenir—, on un salt d'aigua accionava el martinet, i el ferro quedava a punt per a ser treballat en la indústria metal·lúrgica. El pas següent data del 1870, any

J.V.G.

en què l'industrial olotí Ignasi Casabò va instal·lar-hi la primera fàbrica de telers moguts per energia hidràulica.

Aquell mateix any, la societat “Antonio Matabosch e Hijo y Soler” va construir, una mica més avall de les Rocasses, la primera colònia industrial (l'actual Colònia Estebanell), on tres-cents telers eren moguts amb aigua, que igualment s'emprava a la secció de tints.

L'electricitat no arribaria a Camprodon fins vint-i-cinc anys més tard, per iniciativa d'un fill del poble, Llorenç Barner, qui, d'acord amb l'esmentat Ignasi Casabò, instal·laren a les turbines

mogudes per aigua de la fàbrica tèxtil una dinamo que permetia obtenir energia elèctrica. Ben aviat, aquella nova energia produïda ja en suficient quantitat es pogué vendre, i això va afavorir molt l'economia local, ja que va atreure els incipients industrials, que instal·laren a les vores dels rius les seves fàbriques. És a dir, que avui Camprodon es disposa a celebrar els cent vint anys de l'arribada de l'electricitat.

El procés d'electrificació del país té gairebé sempre un abast amb noms i cognoms. Generalment es tracta d'empresaris que apliquen la nova energia a les seves fàbriques que, com hem indicat,

Seu de la Cooperativa
Popular de Fluid
Elèctric a Camprodon.

s'instal·laren tot seguin els rius que la generen, com ara el Llobregat, l'Ebre i, en el cas que ens ocupa, el Ter, que esdevindran elements clau en aquest progrés industrial de Catalunya.

Paral·lelament, l'electricitat trencarà la foscor ancestral de les llars del país i progressivament anirà adquirint noves aplicacions que milloraran les feines domèstiques.

De nord a sud i d'est a oest del Principat, sorgiran empreses de producció, distribució i comercialització del “nou producte”, que amb el pas dels anys s'aniran integrant en altres de més grans. Una cosa semblant succeirà en altres sectors econòmics, com ara la banca, les caixes d'estalvis, la producció alimentària, les indústries metal·lúrgiques i el transport.

Les cooperatives elèctriques

A mesura que l'electricitat anava entrant físicament a les llars catalanes, les empreses productores d'aquella nova energia, cada vegada més potents, s'afanyaven a controlar el mercat per establir-hi un control de preus.

Un acurat estudi del reconegut especialista en cooperativisme Ignasi Faura i Ventosa¹ ens informa, d'una banda, de la primera cooperativa d'electricitat nascuda a Catalunya, La Nova Electricitat Obrera, a Barcelona, del 1909, i també d'altres vint-i-vuit cooperatives d'aquest sector al nostre país. Es tracta d'un seguit d'intents, no sempre reeixits, per fer front a les empreses del sector elèctric, moltes de les quals eren vingudes de fora del país.

En aquesta llista hi ha, amb el número 15, la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric, de Camprodon, creada el 1935. A llista esmentada, en aquest cas s'hi afegeix: “viva”. És a dir, que les altres vint-i-set han deixat la seva activitat i més d'una, com assenyala l'autor del treball, “no arribaren a funcionar”.

I és en aquest punt que ens plantegem la qüestió següent: ¿quin és el secret que permet a la Cooperativa de Camprodon mantenir-se activa en el segle XXI, davant l'evident competència de

les poderoses empreses elèctriques que ultrapassen les fronteres estatals?

Personal: quatre treballadors. Abonats/cooperativistes: 1.900

El carrer Bastiments de Camprodon és situat a l'ombra dels seus dos grans monuments romànics de referència: el monestir de Sant Pere i l'església de Santa Maria. Doncs bé, en un discret local de la primera planta de la casa número 1 d'aquest carrer, un senzill rètol ens informa que hi tenim la seu de la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric.

El contrast amb les seues corporatives de les empreses elèctriques és evident. Un despatx d'atenció al públic amb una única secretària/administrativa, una persona que traspua eficàcia i que, com més endavant comprovarem, coneix amb nom i cognoms —i motiu si en té— tots els cooperativistes/usuaris/clients. Aquesta persona tan amable suposa el 25% de la plantilla de la Cooperativa. L'altre 75% correspon a l'equip de manteniment de les centrals. El nombre de socis de la Cooperativa supera lleugerament els 1.900 (el setembre del 2013). La ràtio, per

tant, és de 475 clients/cooperativistes per treballador. Aquestes xifres donen molta llum, mai més ben dit, sobre l'eficaç gestió de la Cooperativa.

Més de setanta-cinc anys de bon servei

La Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon és, d'acord amb la llista d'Ignasi Faura, la més “jove” del sector a Catalunya. En efecte, data del 1935, malgrat que al llibre d'actes no hi diu el dia exacte de constitució.

Al setmanari olotí *Esquerra*, el dia 27 d'abril d'aquell any, a l'article titulat “Un exemple a seguir”, s'escriu:

“Ens assabentem que a Camprodon estan molt avançats els treballs per a la creació d'una Cooperativa de Fluid Elèctric, de manera que ben aviat els camprodonins gaudiran de llum i força pròpies. Això que ha estat possible a Camprodon no ho estat a Olot, ciutat de 12.000 habitants i eminentment industrial i comercial.”

Dos mesos després, *La Vanguardia* donarà fe de l'aprovació dels Estatuts de la Cooperativa de Camprodon per part del Departament d'Economia i Agricultura de la Generalitat i la corresponent inscripció en el Registre Especial. En la primera reunió de la Junta General (5 de juliol del 1935),

Resclosa del Ter a Camprodon.

els dos-cents cooperativistes van elegir president el doctor Joan Sau i Santaló.

La Cooperativa s'havia promocionat en aconseguir, ja l'any 1933, la concessió de l'aprofitament hidràulic del Ter, per un cabal de 3,3 m³/seg. El 1936, posaria en funcionament la central de les Rocasses, aprofitant el salt que anys enrere feia funcionar la farga.

Ben aviat, com diu la més popular de les havaneres, “arribaren temps de guerra”, que afectarien la jove Cooperativa: requisició de l'empresa i destitució de la junta directiva. Però, davant dels efectes negatius d'aquelles mesures pel que fa a la producció i servei, la Cooperativa va retornar als seus socis/cooperativistes abans d'un any.

L'entitat va patir els efectes sempre negatius del conflicte civil, especialment a les seves acaballes, que es mantindrien més enllà del seu final oficial, i agreujats per l'aiguat de l'octubre del 1940.

Però la Cooperativa va continuar i fins va augmentar la seva capacitat de producció d'energia per atendre la creixent demanda, amb un aprofitament hidroelèctric de 0,3 m³/seg, ara al Ritort, concedit l'any 1948.

L'altruisme, el secret d'un èxit

Pere Gardella i Pagès és l'actual president de la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon. Ocupa el càrrec des del 1987; és a dir, que el seu mandat correspon a més d'una tercera part de l'activitat de l'entitat. L'han precedit altres sis presidents, sempre camprodonins. Opina que seria el moment de donar pas a noves generacions per garantir el futur de la societat cooperativa.

En demanar-li quin creu que és el secret de l'èxit de la Cooperativa, que no sols ofereix un servei impecable, sinó que resisteix perfectament la forta competència de les poderoses empreses del sector i també —cal dir-ho— els cants de sirena de les molt bones ofertes de compra, resumeix la seva resposta en un mot: altruisme.

“En certa ocasió”, segueix el president, “algú em comentà que

Pere Gardella és el President de la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon.

ja coneixia les raons per a mantenir-me en el càrrec: gaudir d'un servei gratuït. Li vaig respondre que aquell mes li enviaria el meu rebut, si estava disposat a abonar-lo.

Només els nostres quatre treballadors tenen una millora en el preu de l'electricitat, d'acord amb els seus contractes laborals. Mai cap president ni els membres de la junta no han tingut sou ni cap tipus d'avantatge. Gairebé dos mil cooperativistes fan possible aquest petit miracle en el mercat elèctric català i estatal. Sempre hem tractat d'oferir un bon servei i uns preus competitius.

Li preguntem, doncs, si el secret està en aquestes dues raons. I ens respon: “Podem oferir una energia de qualitat a uns preus per sota del mercat general perquè senzillament revertim els beneficis en els socis cooperativistes. No repartim dividendes. Tots plegats gestionem el servei. No estirem més el braç que la màniga. Sabem quina és la nostra capacitat de producció i intentem no dependre d'empreses externes. Això en certs moments ens ha condicionat una possible expansió, però sabem que la nostra responsabilitat és servir els cooperativistes que viuen i treballen a la vall. No pretenem donar lliçons a ningú, però el cert és que restem com a única cooperativa elèctrica

que es manté operativa a Catalunya i en el conjunt de l'Estat, probablement perquè sabem on som i el que som: una cooperativa, ni més ni menys.”

Ens acomiadem del president Gardella, l'acompanyem fins al seu establiment comercial. Però, en tancar la porta, no s'oblida d'apagar el llum del despatx (que també és la sala de juntes).

En sortir, veiem que a l'oficina de la Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon la secretaria atén uns futurs cooperativistes. Els adverteix que caldrà saber si l'actual producció d'energia pròpia té prou capacitat per a acceptar el consum demanat. Evidentment, es tracta d'una cooperativa...

La Cooperativa Popular de Fluid Elèctric de Camprodon fou reconeguda per la Generalitat amb la Placa President Macià l'any 2011, en commemorar els seus primers setanta-cinc anys de servei.

Per celebrar aquesta efemèride, a la modesta seu de la Cooperativa s'instal·là una mostra permanent amb els antics aparells emprats en el decurs dels tres quarts de segle i també la documentació històrica d'aquesta entitat, única en la vida del cooperativisme del nostre país. ■

1. “La presència de les cooperatives elèctriques a Catalunya”, publicat a *Cooperació Catalana*, 363, març del 2013.

Promoure la cultura emprendedora a través del cooperativisme

Mercè Botella i Laura Robert
 Associació Arrenca a Córrer
www.arrencaacorrer.org

Són molts els signes que ens porten a pensar que ens trobem en el punt àlgid d'un canvi d'era. Fins no fa gaire, la majoria dels nostres costums, idees i models organitzatius procedien d'una època més propera a la revolució industrial que no pas a la del segle XXI. Necessitàvem, però, un trasbals important —com ho està essent aquesta crisi financera global— per a començar a remoure consciències i actuar de manera diferent de com ho hem fet fins ara. De fet, ja fa dècades que són recurrents les veus que adverteixen de la necessitat de canviar de paradigma perquè l'actual és insostenible: l'èxit es mesura pel creixement, però en un planeta de recursos limitats no hi pot haver un creixement il·limitat. En un moment històric com l'actual, en què els reptes als quals hem de fer front globalment són molt complexos i globals, és imprescindible potenciar les actituds i els valors que caracteritzen els emprendedors i, en concret, els emprendedors d'enfocament cooperatiu. En una cultura en què dominen les actituds emprendedores i els valors cooperatius, les persones assumeixen el protagonisme a l'hora de definir i impulsar respostes als problemes que cal afrontar, defineixen col·lectivament solucions innovadores aprofitant la diversitat de mirades que inclouen, busquen solucions que reforcin la dignitat humana i la justícia social, i sempre mitjançant mecanismes de participació democràtica. L'escenari econòmic que es va dibuixant en aquesta postcrisi és molt diferent del de l'era industrial. Cada cop hi ha menys necessitat de força de treball (la mecanització de la producció està

deixant a la major part dels treballadors sense oportunitats de tenir feina). El mercat laboral, tal com es concebia fins ara, s'ha saturat i cada cop hi ha menys gent que hi té cabuda a causa de l'automatització de processos de producció, entre altres causes.

El capital i la propietat es van concentrant a marxes forçades en un percentatge cada vegada més petit de la població.

Malgrat que des de l'àmbit jurídic (i del del discurs) no s'accepta l'esclavatge, no para de créixer el nombre de persones que són esclaves, ni para de reduir-se el seu cost.

El sistema productiu també mostra indicis d'esgotament. D'una banda, la capacitat de producció encara depèn fonamentalment de recursos naturals limitats i en vies d'exhaurir-se (petroli, gas, carbó). I, de l'altra, el concepte d'èxit econòmic dominant es basa en el concepte de creixement continu. Per a poder superar els reptes que ens planteja l'esgotament del model econòmic actual ens cal una actitud emprendedora basada en

valors cooperatius, capaç de transformar globalment els paradigmes en els quals hem viscut durant els segles XIX i XX. Aquesta actitud ha de passar de ser minoritària a ser majoritària. Per aquesta raó és imprescindible promoure els valors emprendedors i cooperatius entre els infants i el jovent: perquè són els protagonistes del futur. Cal que posem els mitjans perquè creixin amb creativitat, autoconfiança, capacitat per a trobar oportunitats allà on sembla que hi han problemes, amb passió i talent per a definir i fer realitat solucions innovadores, amb ganes infinites d'aprendre i, tot plegat, fer-ho en extenses xarxes de col·laboració. Això vol dir ajudar-los a veure els problemes com a oportunitats, a crear valor, a no tenir por d'equivocar-se, a ser responsables i a no esperar protecció ni de governs ni de grans multinacionals. I també inculcar-los el valor de l'esforç. Les escoles i les famílies necessiten fer un gir en la manera de plantejar-se la preparació del jovent. Sortosament, tenim al nostre

3a. edició Talents
 2020, auditori Axa,
 octubre 2013.

abast recursos i tecnologies que eren impensables fa uns quants anys, a l'abast de tothom, que faciliten moltíssim el treball col·laboratiu entre persones que tenen capacitats complementàries i que viuen a grans distàncies. Cada cop tenim més exemples d'organitzacions que treballen per un bé comú i que, gràcies al talent de les persones que hi aporten valor, aconseguixen ser econòmicament sostenibles, amb l'objectiu de continuar innovant i cobrint necessitats socials. Són organitzacions que tenen com a objectiu, no pas aconseguir el benefici econòmic d'uns quants, sinó donar resposta als problemes de molts. Amb aquesta filosofia han sorgit organitzacions que treballen en pro de la sostenibilitat ambiental, de la justícia social i de la dignitat humana.

Per a afrontar aquests reptes, també cal prendre consciència dels obstacles que dificulten l'avanç cap a aquest nou paradigma. Els mitjans de comunicació massius tenen un paper clau en el manteniment dels valors dominants que donen corda al capitalisme (actualment desbocat), amb campanyes de publicitat que fomenten en els més febles actituds de consum irresponsable. La manipulació de les finances globals i la manca de coneixement financer de la població han fet possible la crisi actual.

Tot i que en els darrers temps es poden veure respostes d'apoderament dels ciutadans en determinats àmbits —per exemple, la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, el moviment 15-M lluitant per una democràcia real, l'Auditoria del Deute per mesurar i denunciar el deute il·legítim, Som el que Mengem per la sobirania alimentària, Som Energia per la sobirania energètica, etc.—, aquestes respostes encara són minoritàries (més en l'acció que en l'esperit) i, per tant, tenen una incidència limitada.

La pregunta és com avançar pas a pas cap a aquesta nova cultura emprenedora i col·laborativa. Implicant-nos en col·lectius que

es mobilitzin per aconseguir propòsits socials. Si ho fem, la nostra manera de veure les coses anirà canviant i anirem consolidant un comportament i uns valors més coherents amb el benestar col·lectiu.

Consumint de manera responsable. Prendre consciència que la majoria del que consumim implica un desgast dels recursos naturals o bé la generació d'un residu difícil d'aprofitar o eliminar. Per això és important que no malbaratem, que compartim, que reciclem i que eduquem els més petits per apreciar el valor de les coses.

Incorporant des de la infància l'alfabetització financera, de la mateixa manera que es fa amb la lectura i l'escriptura. No podem permetre que les futures generacions continuïn estant a l'empara de les entitats financeres i d'un sistema econòmic que no vetlla per la seguretat dels ciutadans. Els infants han d'aprendre els conceptes bàsics d'una economia responsable perquè puguin ser autònoms en la presa de decisions que afectaran la seva economia. Contractant els serveis d'organitzacions responsables alternatives a grans corporacions. És el cas de Som Energia, una cooperativa que treballa per la transformació del model energètic actual.

Estimulant la cerca d'informació independent, a través de la creació d'espais bloc i de la utilització de xarxes socials que permetin apo-

derar la ciutadania amb les seves opinions i reflexions, i compartir-les amb el món.

Donant suport als joves perquè a través del seu talent i de les seves passions facin realitat els seus somnis. Ken Robinson ho explica a "L'element". Ens podem acostar raonablement a la felicitat si som capaços de fer d'allò que ens apassiona una manera de viure, preparant-nos bé, aportant valor i oferint-lo al món.

Habituant els joves a sortir de la seva zona de confort. Les famílies tenen molt a fer en aquesta pràctica. Una generació que ha viscut immersa en la cultura del benestar com cap altra abans, haurà d'esforçar-se i entrenar-se a fons per tenir capacitat d'adaptació i identificar oportunitats que puguin convertir-se en solucions interessants per al mercat.

Posant a l'abast dels joves referents emprenedors, ajudar-los a connectar amb organitzacions que impulsin projectes i que potenciïn el treball en xarxa o *networking*, animar-los a entrar en contacte amb professionals experimentats que els puguin mentorar i acompanyar en el seu itinerari d'aprenentatge.

Generant idees-força positives i universals que propiciïn canvis radicals. El pensament és una energia molt poderosa amb la qual tots podem modificar la realitat.

info@arrencaacorrer.org
[@arrencaacorrer](https://www.instagram.com/arrencaacorrer) ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep Josep
Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel Sants
Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta
14. SUÑE MORALES, Jordi Miquel
Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Antón
17. GARAU ROLANDI, Miquel Joan
Peiró i Belis
18. BOSCH I CUENCA, Pere Jaume
Rossich i Bassa
19. PIÑANA EDO, Marcel·li Joan
Mestre i Mestre
20. HERNANDEZ BENAVENTE, Santos
Josep Espriu i Castelló
21. ROTGER I DUNYÓ, Agnès
Joan Ventosa i Roig

22

**PONS I ALTÉS, Josep M.
Pere Boldú i Tilló**

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - www.rocagales.cat

 [facebook.com/
fundacio.rocagales.5](https://facebook.com/fundacio.rocagales.5)

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Aragó, 281, 1r-1a. 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870
www.rocagales.cat
fundacio@rocagales.cat

cooperació
CATALANA

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Entitat _____
Nom _____ Cognoms _____
Adreça _____
Codi postal _____ Població _____
Telèfon _____
Correu electrònic _____

☐ Desitjo subscriure'm fins nou avís a la revista Cooperació Catalana

Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

☐ Transferència cte. núm: 2100-3014-76-2500018353

☐ Xec bancari adjunt a nom de: FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

☐ Domiciliació bancària: Nom titular: _____
Entitat bancària: _____
Núm. compte: _____

Entitat _____ Oficina _____ DC _____ Núm. de compte _____

Santos Hernández Pensem-hi

Esteve Puigferrat i Aguilar

El primer any que va venir la Universitat Catalana d'Estiu (UCE) a Prada de Conflent, anava sol i havent tingut poca relació amb la Fundació Roca i Galès. Lector que aprofitava qualsevol moment per continuar llegint el llibre que sempre portava, de llibres per llegir fins i tot en tenia en llista d'espera. Anys després, quan ja ens havíem fet amics va entrar com a patró de la Fundació Roca i Galès, i també a escriure a Cooperació Catalana, en la que disposava de la secció d'opinió **PEMSEM-HI**.

El 6 de novembre vaig saber de la seva mort. Havia tingut lloc el dia abans, sobtadament, mentre viatjava en tren des de Sant Cugat a Barcelona. Va trobar-se malament i va baixar a la primera estació, on el varen atendre però malauradament no se'n va sortir.

En donar-li el condol a la Maria Amor - la seva parella - em digué que en Santos havia deixat el cos a la ciència raó per la que no hi havia funeral però que m'avisaria si li feien més endavant algun acte de recordances.

La recordança que tinc d'ell és que algunes de les frases fetes tant en català com en castellà, ell gràcies als seus coneixements et podia explicar l'origen per exemple de la frase "¡Zapatero a tus zapatos!". Va néixer a Madrid però de molt petit la seva família va venir a Catalunya. I ell va decidir de **VIURE EN CATALÀ**.

I en fets, proves en va dar. En la dictadura era un dels que anava a explicar clandestinament quina Catalunya somiava i la forma d'aconseguir-la mitjançant l'enderroc del règim per aconseguir pacíficament la democràcia. Eren els temps de l'Assemblea de Catalunya.

Llibertat, Amnistia i Estatut de Autonomia.

Persona responsable i disciplinada, quan es comprometia a fer una cosa,

A.G.

el seu equip ja la donava per feta. Estem parlant de fa uns quaranta anys. Enguany el primer dilluns d'octubre a la sala d'actes de la Fundació va acollir l'assemblea de la Sectorial d'Economia social de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC). El Santos va fer la seva exposició conjuntament amb altres persones de la mesa. Marcant les pautes de la feina que s'havia de fer per aconseguir els objectius per la propera diada de l'Onze de setembre de 2014. Tot recordar-me, com no podia ser d'altra manera, la tasca que ell havia fet a la Assemblea de Catalunya.

ANY ESPRIU (1913- 2013)

A Tona per mediació de Fundació Boixaderas Grau teníem entre mans que ell i la Maria Amor ens vinguessin a fer un acte sobre l'escriptor i poeta. Acte que els dos ja havien presentat a Bèlgica i també en altres contrades catalanes. Degut a els fets exposats no ha estat possible.

Adéu amic Santos!

novembre 2013 ■

A.G.

Santos Hernández va coordinar, presentar i fer ponències en diverses edicions de les Jornades sobre Cooperativisme en la Universitat Catalana d'Estiu de Prada.

Un home havia mort,
un tècnic que sabia molt de vins,
i un amic seu, un home espiritual,
en va escriure un article
on, entre d'altres coses
intel·ligents, sensibles,
ens deia que ell anava a fer quelcom
que més d'un titllaria de pagà:
obriria una ampolla
que al mort amic no hauria desplagut
i en beuria, tranquil,
a la seva memòria.

D'aquell article,
jo en vaig fer fotocòpies, per donar-ne
als meus fills.

A algun d'ells
ben cert, li en vaig donar.
Potser no a tots. És cert que aquestes coses,
si no es fan tot seguit, després se't queden
a mitges. Tot plegat, som tots ben tímids.

Amb fotocòpia, tanmateix, o sense,
m'agradaria dir, a aquells que m'estimeu,
el que voldria que vosaltres féssiu,
en honor meu, el dia
que a mi m'arribi el torn.
Una, dues, o més, d'aquestes coses
que ara us relaciono (les que us vinguin
de gust, i continueu
fent-les després, per sempre, i com us dic,
a la meva memòria i honor meu):
al treball, al gimnasi, a l'escola,
en un carrer o en qualsevol taverna,
adoneu-vos, conscients, del que és el pes,
damunt l'espatlla, d'una mà amiga;

canteu, a plens pulmons i a l'aire lliure,
alguna cançó alegre
en una llengua que senti ben vostra;
feu l'amor amb algú que estimeu molt;
beveu algun vi digne
-no massa car-; sortiu a la muntanya
o a mar oberta, i senti bé que sou,
com el vent, com la roca, com un pi,
com qualsevol bestiola, un poc de vida.

Si en el moment que em toqui de morir
encara hauria estat
útil de viure més, jo ja us accepto
que em trobeu a faltar, i fins i tot
una mica de plany.

Penseu, però,
que tot ha d'acabar-se i que avui,
que escric això, ja ho sé.
Que fins avui –i, confio,
també fina al final –
he viscut una vida
dura, enèrgica, activa, bella, alegre,
digna de ser viscuda, al meu parer.
Que he estimat,
que he estat estimat,
que he sentit l'alegria, la bellesa,
la llibertat i l'art, que he viatjat,
que he llegit, que he fet força de muntanya
i de teatre, que he cantat i escrit,
que he estudiat, que he ensenyat també una mica,
que he lluitat per les coses que estimava,
que he perdut amb honor
i he guanyat amb noblesa,
que he gaudit de la vida
i, quan bé s'ha escaigut,
d'un vas de vi. ■

Santos Hernández

(Madrid, 6 d'abril de 1936 – Sant Cugat del Vallès, 5 de novembre de 2013)

Donació de llibres

1. Anuario del Consejo Superior de Cooperativas de Euskadi. Año 2000. Vitòria-Gasteiz: CSCE, 2001.
2. BRADLEY, Keith; GELB, Alan. *Cooperativas en marcha*. Barcelona: Ariel, 1985.
3. BRIGANTI, W. *Il movimento cooperativo in Italia 1926-1962: Scritti e documenti*. Roma, Bolonya: Editrice Cooperativa, Edizione APE, 1978.
4. *Cambios estructurales e interés general*. València: CIRIEC-España, 1997.
5. Cianófilo (José Espriu Castelló). *Cooperativismo sanitario*. Barcelona: José Espriu Castelló, 1986.
6. *Disposicions generals de serveis socials*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1991.
7. *Directori de cooperatives de consumidors de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1988.
8. FEIJÓO REY, M. José. *El personal al servei de l'Administració de la Generalitat de Catalunya (1986-1993)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995.
9. GUILLÉN ROMÁN, Miguel Ángel. *Aspectos sociales de las cooperativas*. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, 1988.
10. LUNA, Gonçal; PERELLÓ, Agnès. *La Vall de Boí. Guia per a un turisme intel·ligent*. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1989.
11. MONTILLA, José. *Discurs d'investidura "Concertació, diàleg i polítiques socials per a Catalunya"*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006.
12. *Nueva visión del cooperativismo argentino*. Buenos Aires: Colegio de Graduados en Cooperativismo y Mutualismo, 1999.
13. *Petites idees per garantir un gran futur*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2010.
14. RABOLÚ, V. M. *Hercòlulus o el planeta vermell*. Burgos: Ediciones Humanidad, 2004.
15. *Mòdul de català ocupacional. Teoria per al formador*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2001.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

■ Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:

dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dijous i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.cat

www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès ha rebut de nou una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons. Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades. Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

RECMA. Revue Internationale de l'Économie Sociale

Núm. 330. Octubre del 2013. París

www.recma.org
recma@recma.org

Revista trimestral, escrita en llengua francesa. També hi ha la versió digital. D'aquest número de tardor, cal destacar-ne el dossier, que porta com a títol "La cooperació: teories, pràctiques i dret" i conté els articles següents: "Els fonaments teòrics de les cooperatives de crèdit", en el qual l'autor fa una anàlisi minuciosa, de caire històric, d'aquestes cooperatives, a partir d'extractes dels pensaments dels economistes del segle XIX; "Marx i les cooperatives de producció: una qüestió de valor", un article que té una primera part en què es parla de la posició de Marx entorn de les cooperatives de producció, i una altra en què l'autor aborda la teoria del valor lligant-lo directament al projecte polític de les cooperatives; "La reconversió de petites i mitjanes empreses en cooperatives. Trets específics?", article que analitza la importància de les persones i el paper que tenen aquestes en el procés de conversió de les empreses en societats cooperatives; "La cooperativa financera i política de llei uniforme d'OHADA", en el qual l'autor fa una anàlisi crítica de les normes específiques aplicables a les cooperatives de crèdit per OHADA. La revista continua amb altres escrits que cal destacar: "Memòria de l'economia social i perspectives", en el qual s'exposa de manera breu el resum d'unes jornades d'economia social que van tenir lloc a França. També volem remarcar la secció "Actualitat", que inclou petites ressenyes d'actes, jornades i congressos, sempre relacionats amb l'economia social. A l'article "Acció i emprenedoria social dins les associacions. Les cooperatives més grans que us podeu imaginar" s'avaluen els bancs cooperatius, en els quals centren l'estudi i els comparen, a partir de dades específiques, estadístiques, creixement i evolució, amb altres cooperatives de diferents sectors. La publicació acaba amb ressenyes bibliogràfiques de llibres de publicació recent. ■

EROSKI CONSUMER

Núm. 180. Novembre del 2013. Elorrio, Biscaia

www.consumer.es
info@consumer.es

Revista mensual del soci consumidor de la cooperativa, escrita en llengua castellana. La publicació informar el consumidor de temes molt variats i quotidians. En reproduïm el sumari: A la secció "Benestar i vida quotidiana. Noves tecnologies": "Com descobrir nova música a internet?" A la secció "Consultori" els lectors demanen informació legal, i els especialistes en lleis els orienten; i a la pàgina següent s'exposen tres casos de sentències referents al consum. A "Els experts nutricionistes", aquests responen als dubtes que els socis els han formulat. Tot seguit ve l'article de la secció "Guia de compres", per mitjà del qual cada mes investiguen un producte; en aquesta ocasió, el iogurt: fan un examen meticulós d'aquest aliment, expliquen les múltiples varietats existents i els diferents preus, marques, continguts, etc. L'article "Què ens ha interessat. Experts nutricionistes. Seguretat vial a les escoles" és un estudi detallat fet a partir de l'anàlisi de les zones escolars que envolten cent centres educatius de deu grans ciutats espanyoles. A continuació, hi ha una entrevista doble, amb els pros i els contres del sucre. A la secció "Informes" hi han els articles "Entre pa i pa: mites", "Dietes extremes", "Llarga vida a les dones", "Estalviar a la feina", "Nadons d'alta demanda" i "El metge amb un clic". La revista cada mes inclou receptes de cuina per a poder elaborar un menú complet i sa. A la secció "Eroski", hi ha "Cosmètics sense «parabens»" i "Adhesió als nous codis PAOS", uns codis que es relacionen directament amb la nutrició i la prevenció de l'obesitat infantil. La publicació finalitza amb la secció "Breus". ■

III Premis Manuel Arroyo

per a exalumnes d'Escola Sant Gervasi, per a joves emprenedors de l'economia cooperativa i per a projectes empresarials en l'àmbit de les ciències de la vida

Consulta'n les bases a:
<http://www.premismanuelarroyo.coop>

Organitzadors

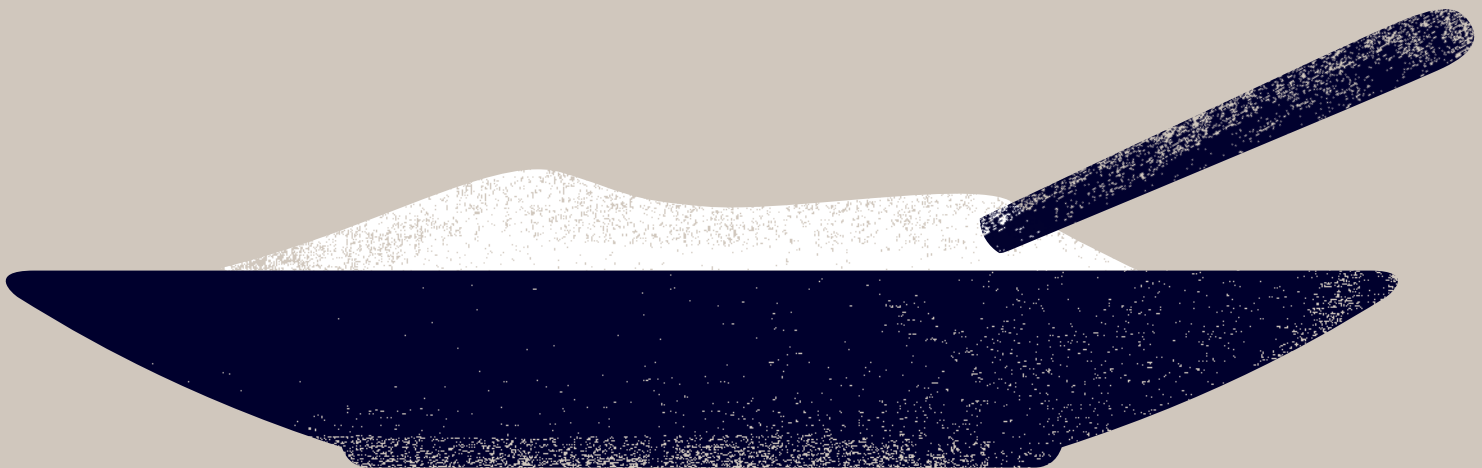
Patrocinadors

Amb la col·laboració de

FUNDACIÓ
BANC DELS ALIMENTS
BARCELONA

+130.000

beneficiaris

La Fundació Banc dels Aliments de Barcelona és una entitat benèfica, independent i sense ànim de lucre que des de l'any 1987 lluita contra el malbaratament alimentari i la fam d'aquí, recuperant excedents d'aliments consumibles però no comercialitzables de la indústria alimentària, l'agricultura i el comerç. Fent-los arribar a qui més ho necessita del nostre entorn a través d'una xarxa d'entitats benèfiques. **Ho donem tot contra la fam d'aquí. Ajuda'ns.**

www.bancdelsaliments.org / info@bancdelsaliments.org / Tel 93 346 44 04